

Examen HAVO 2018

tijdvak 1
woensdag 23 mei
13.30 - 16.30 uur

management & organisatie

Bij dit examen horen een bijlage en een uitwerkbijlage.

Dit examen bestaat uit 30 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 62 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring, uitleg of berekening gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring, uitleg of berekening ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Opgave 1

In deze opgave blijven de belastingen buiten beschouwing.

Op 1 januari 2015 kocht Aron Flink een bedrijfspand. Hij liet dat verbouwen tot een bedrijvencentrum. Hij verhuurt hierin ruimtes aan een kapsalon en aan een nagelstudio.

Gegeven is over 2018:

- Voor de aanschaf en de verbouwing heeft Aron een hypothecaire lening afgesloten waarvoor aan het eind van elke maand een vast bedrag van € 1.521 aan interest en aflossing wordt betaald. Op 1 januari 2018 resteert nog een schuld van € 231.863. De interest is 0,3% per maand.
- De verzekeringspremie van het bedrijfspand is € 3.600 per jaar en wordt door Aron op 1 januari 2018 voor het gehele jaar 2018 betaald.
- De overige kosten zijn € 504,41 per maand in 2018.
- Aron ontvangt vooruit op de eerste dag van elk kwartaal van 2018 van beide huurders gezamenlijk een totaalbedrag aan huur van € 7.500 voor drie maanden.

Bij het aflossen van een hypothecaire lening zijn verschillende aflossingssystemen mogelijk:

- met gelijke bedragen
- door middel van annuïteiten
- op het eind van de looptijd in één keer

2p **1** Op basis van welk aflossingssysteem wordt bovenstaande hypothecaire lening afgelost? Motiveer het antwoord.

3p **2** Bereken het resultaat van Aron over de maand januari 2018. Vermeld of het een voordelig of een nadelig resultaat betreft.

Met betrekking tot zowel de huur als de verzekeringspremie staan op de balans van Aron per 1 februari 2018 transitorische posten (overlopende posten).

- 4p **3** Welke transitorische posten die hierop betrekking hebben staan op de balans van Aron per 1 februari 2018?
Geef de namen van deze posten, de balanskant (debet of credit) waarop deze posten staan en de grootte van deze posten. *Vul hiertoe de uitwerkbijlage behorende bij deze vraag volledig in.*

Opgave 2

Bij deze opgave horen de informatiebronnen 1 tot en met 4.

In deze opgave blijven de belastingen buiten beschouwing.

Jan Groenland is eigenaar van Green Lunch bv. Green Lunch verkoopt biologische lunchmaaltijden aan consumenten en bedrijven. Omdat de vraag naar biologische maaltijden in het algemeen al jaren toeneemt, overweegt Jan zijn activiteiten uit te breiden. Jan overweegt per 1 januari 2019 ook biologische avondmaaltijden te maken en te verkopen vanuit hetzelfde pand.

Jan kiest bij een eventuele uitbreiding uit twee opties:

- het onderbrengen van de activiteiten van de avondmaaltijden in de huidige bv: Green Lunch bv
- de activiteiten van de avondmaaltijden onderbrengen in een aparte bv: Green Dinner bv (*zie informatiebron 1*)

Jan kiest voor de tweede optie. Jan beweert dat door de oprichting van Green Dinner bv het risico voor Green Lunch bv lager is.

- 2p **4** Geef een bedrijfseconomische onderbouwing van de bewering van Jan.

Alle volgende vragen van deze opgave gaan alleen over Jans activiteiten rondom de avondmaaltijden van Green Dinner bv.

Jan stelt een liquiditeitsbegroting op over 2019. De oprichting van Green Dinner zal doorgaan als uit de liquiditeitsbegroting over 2019 blijkt dat zowel in het eerste halfjaar als in het tweede halfjaar van 2019 de ontvangsten groter zijn dan de uitgaven.

Uit deze eis blijkt dat Jan aanstuurt op liquide middelen en niet op winst. Dit doet Jan omdat hij van mening is dat voldoende liquide middelen beter zijn voor de continuïteit van de bv dan voldoende winst.

- 2p **5** Geef een onderbouwing van de mening van Jan. Betrek in de onderbouwing zowel de liquide middelen als de winst.

Jan zal op 1 januari 2019 twee investeringen moeten doen:

- een investering in elektrische bezorgscooters voor het bezorgen van de avondmaaltijden en
- een investering in een beginvoorraad ingrediënten voor de avondmaaltijden

De avondmaaltijden kunnen iedere dag tussen 17.30 uur en 20.30 uur worden afgehaald of worden bezorgd.

Een bezorger kan met een elektrische bezorgscooter gemiddeld drie bestellingen per uur bezorgen (= drie ritten per uur). Hierbij wordt ervan uitgegaan dat de avondmaaltijden gelijkmatig tussen 17.30 en 20.30 uur worden bezorgd.

Jan zal in één keer het benodigd aantal elektrische bezorgscooters aanschaffen, waarbij hij wil dat er in 2019 op elke dag altijd voldoende elektrische bezorgscooters zijn om de verwachte bestellingen te kunnen bezorgen.

- 2p **6** Toon aan met een berekening dat Jan op 1 januari 2019 vier elektrische bezorgscooters zal moeten aanschaffen (*zie informatiebron 2*).
- 1p **7** Bereken het totale investeringsbedrag voor deze vier scooters per 1 januari 2019 (*zie informatiebron 3*).

In kwartaal 1 van 2019 zijn er 160 bestellingen per week.

- 2p **8** Toon met een berekening aan dat in kwartaal 1 van 2019 het verwachte aantal te verkopen avondmaaltijden per week 280 is (*zie informatiebron 2*).
- 2p **9** Bereken het verwachte investeringsbedrag in de beginvoorraad ingrediënten op 1 januari 2019 (*zie informatiebron 2 en 3*).

De klanten die de avondmaaltijden afnemen, zullen altijd contant betalen.

- 4p **10** Bereken over het eerste halfjaar van 2019 de verwachte totale ontvangsten uit de verkoop en de bezorging van de avondmaaltijden (*zie informatiebron 2*).

Naast de verwachte investeringsuitgave aan de beginvoorraad ingrediënten op 1 januari 2019 zijn er uitgaven aan inkopen van de ingrediënten gedurende de week. Deze inkopen zullen op de dag van inkoop worden betaald aan de leveranciers.

Naast de eerder genoemde ontvangsten en uitgaven zijn er nog andere gegevens (*zie informatiebron 4*).

- 4p 11 Bereken de verwachte saldi liquide middelen aan het eind van elk halfjaar van 2019. *Vul hiertoe de uitwerkbijlage behorende bij deze vraag volledig in.*

Conclusie

- 2p 12 Zal Jan het plan om vanaf 2019 avondmaaltijden te verkopen, uitvoeren en Green Dinner bv oprichten? Motiveer het antwoord met behulp van de getallen uit de bij vraag 11 ingevulde uitwerkbijlage.

Opgave 3

In deze opgave blijven de belastingen buiten beschouwing.

Chanel heeft op 1 augustus 2018 een spaarrekening met een spaarsaldo van € 4.620,88. Ze is niet tevreden over de interestvergoeding en gaat daarom onderzoeken welke optie haar het meeste oplevert. Ze heeft de keuze uit de volgende vier opties.

optie A	een interestvergoeding van 2,4% enkelvoudig per jaar bij de ING-bank
optie B	een interestvergoeding van 0,2% enkelvoudig per maand bij de Rabobank
optie C	een interestvergoeding van 2,4% samengesteld per jaar bij de SNS-bank
optie D	een interestvergoeding van 0,18% samengesteld per maand bij de Triodosbank

- 3p **13** Leg uit, zonder het berekenen van de eindwaarden, dat optie C wat betreft de interestopbrengsten over de komende jaren te prefereren is boven optie A, B en D. *Vul hiertoe de uitwerkbijlage behorende bij deze vraag volledig in.*

Op 1 augustus 2018 zal Chanel € 4.620,88 op haar nieuwe spaarrekening bij de SNS-bank (optie C) storten. De interest wordt bijgeschreven aan het eind van elke periode. Op 1 augustus 2021 zal ze € 1.000 opnemen voor een groot verjaardagsfeest.

- 2p **14** Bereken het verwachte spaarsaldo van haar spaarrekening op 31 juli 2024 na bijschrijving van de interest.

Chanel wil op 1 augustus 2024 een motor kopen. Daarvoor verwacht ze op dat moment € 9.500 nodig te hebben.

- 2p **15** Bereken welk bedrag Chanel op 1 augustus 2018 extra had moeten storten op haar spaarrekening zodat het spaarsaldo op 1 augustus 2024 precies genoeg was om de motor te kunnen kopen.

Opgave 4

In deze opgave blijven de belastingen buiten beschouwing.

Op 1 januari 2019 begint Kees van Oss een eenmanszaak. Kees start een online handelsonderneming in Oosterse tapijten.

Hij brengt € 10.000 aan eigen vermogen in de vorm van liquide middelen in. Bij de bank opent hij een zakelijke rekening waarop dit bedrag wordt gestort.

De bank stelt een rekening-courantkrediet beschikbaar van maximaal € 12.000 waarvan Kees gebruik kan maken.

Voor het eerste kwartaal 2019 verwacht Kees het volgende:

- De verwachte inkopen en omzet zijn:

	inkopen	waarvan op rekening	omzet	waarvan op rekening
januari	€ 20.000	€ 4.000	€ 18.000	€ 14.400
februari	€ 14.000	€ 7.000	€ 19.000	€ 15.200
maart	<u>€ 14.000</u>	<u>€ 7.000</u>	<u>€ 20.000</u>	<u>€ 16.000</u>
	€ 48.000	€ 18.000	€ 57.000	€ 45.600

- De krediettermijn debiteuren en de krediettermijn crediteuren zijn een maand en hiervan wordt volledig gebruikgemaakt.
- Bij het inkopen en verkopen worden de goederen direct geleverd.
- Maandelijks wordt € 1.600 voor de bedrijfsvoering betaald.
- Voor privédoeleinden wordt maandelijks € 2.500 aan liquide middelen uit de onderneming onttrokken.

2p **16** Bereken het bedrag aan rekening-courantkrediet dat Kees per 31 januari 2019 verwacht nodig te hebben.

2p **17** Van welk van de hieronder staande situaties is sprake ten aanzien van de leveranciers van Kees van Oss? Motiveer het antwoord.

- Kees van Oss verstrekt leverancierskrediet.
- Kees van Oss verstrekt afnemerskrediet.
- Kees van Oss ontvangt leverancierskrediet.
- Kees van Oss ontvangt afnemerskrediet.

Om te voorkomen dat Kees van Oss te grote privéopnames doet, stelt de bank bij het ter beschikking stellen van het rekening-courantkrediet een voorwaarde. Het eigen vermogen van de handelsonderneming mag aan het eind van het eerste kwartaal niet kleiner zijn dan het oorspronkelijk ingebrachte eigen vermogen. Anders wordt het beschikbaar gestelde rekening-courantkrediet beëindigd.

De brutowinst over het eerste kwartaal van 2019 is € 19.000.

- 3p **18** Toon met een berekening aan of de bank het rekening-courantkrediet beëindigt aan het eind van het eerste kwartaal van 2019.

Opgave 5

Bij deze opgave horen de informatiebronnen 5 tot en met 7.

De Gelderse Blinden Stichting zet zich actief in voor hulp aan blinden en slechtzienden.

De stichting heeft interne richtlijnen opgesteld ten aanzien van het financieel beheer (*zie informatiebron 5*).

- 2p **19** Toon met behulp van een berekening aan of de stichting voldoet aan de norm van de interne richtlijn 1 (*zie informatiebron 5 en 6*).

De stichting belegt haar vermogen om met de opbrengsten daaruit het goede doel te steunen. Haar beleggingsstrategie is mede gebaseerd op de interne richtlijn 3 van de stichting (*zie informatiebron 5*). Op grond hiervan belegt de stichting tot nu toe alleen in obligaties en niet in aandelen.

- 1p **20** Leg uit waarom beleggen in obligaties minder risicovol is dan beleggen in aandelen.

Het bezit van de stichting is per 31 december 2017 verdeeld over een bankrekening en obligaties (*zie informatiebron 6*).

De vaste activa zijn te onderscheiden in materiële vaste activa, immateriële vaste activa en financiële vaste activa.

- 1p **21** Tot welke groep vaste activa behoort de balanspost Obligaties bij de Gelderse Blinden Stichting?

Volgens de penningmeester heeft de huidige strategie, het uitsluitend beleggen in obligaties, in 2017 tot een voldoende totaalrendement geleid.

- 2p **22** Toon aan met een berekening dat het totaalrendement op obligaties voor 2017 voldoet aan de interne richtlijn 4 van de stichting (*zie informatiebron 5, 6 en het formuleblad*).

Heroverweging beleggingsstrategie

Het beleggingsrendement over 2017 voldoet weliswaar aan de interne richtlijn 4, echter in een periode van economische groei neemt de kans op stijgende aandelenkoersen toe. De penningmeester stelt daarom voor om vanaf 1 januari 2018 een deel van het vermogen in aandelen, horende tot de AEX-index, te gaan beleggen (*zie informatiebron 7*).

De stichting was vroeger een vereniging.

- 1p 23 Leg uit dat het bij een vereniging lastiger kan zijn geweest voor het bestuur om voor een alternatieve beleggingsstrategie te besluiten.

Het voorstel van de penningmeester voor een alternatieve beleggingsstrategie is het belegd vermogen in obligaties per 31 december 2017 te verdelen in

- 80% van het vermogen blijft belegd in obligaties;
- 20% van het vermogen wordt in aandelen horende tot de AEX-index belegd.

De overige bestuurdersleden gaan hiermee akkoord indien het verwachte voordelige koersresultaat in 2018 van de alternatieve beleggingsstrategie bij beide scenario's groter is dan € 20.040.

In informatiebron 7 zijn de verwachte koersontwikkelingen aan de hand van twee scenario's met betrekking tot de economische groei in 2018 opgenomen. De penningmeester berekent het verwachte koersresultaat bij beleggen volgens de alternatieve beleggingsstrategie bij beide scenario's. Hij neemt dus de interestbaten en dividendbaten niet mee in zijn analyse.

- 1p 24 Bereken het bedrag in euro's dat in aandelen en het bedrag in euro's dat in obligaties belegd gaat worden volgens de alternatieve beleggingsstrategie.
- 1p 25 Bereken het totale verwachte koersresultaat in euro's van de alternatieve beleggingsstrategie in 2018 bij scenario 1. Geef aan of er sprake is van een voordelig of van een nadelig resultaat.
- 1p 26 Bereken het totale verwachte koersresultaat in euro's van de alternatieve beleggingsstrategie in 2018 bij scenario 2. Geef aan of er sprake is van een voordelig of van een nadelig resultaat.
- 1p 27 Gaat het bestuur akkoord met de alternatieve beleggingsstrategie voor 2018? Motiveer het antwoord.

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

Opgave 6

Van Hoekstra nv zijn de balansen van 2017 (getallen x € 1.000) bekend:

debet				credit	
	31 december	1 januari		31 december	1 januari
Vaste activa	520	500	Geplaatst aandelenkapitaal	400	400
			Voorziening onderhoud	120	100
Vlottende activa	420	390	Banklening	300	360
			Rekening-courantkrediet	40	30
	—	—	Winstsaldo	<u>80</u>	<u>0</u>
	940	890		940	890

Verder is gegeven:

- De verandering van de balanspost Banklening is veroorzaakt door een aflossing op 1 oktober 2017.
- Alle overige veranderingen van de balansposten hebben gelijkmatig verdeeld over het jaar plaatsgevonden.
- De totale interestkosten over 2017 waren € 14.700.

2p **28** Noem twee verschillen tussen een voorziening en een schuld.

3p **29** Bereken voor Hoekstra de interestkosten in procenten van het vreemd vermogen (IVV) over 2017 (zie formuleblad).

De financieel directeur geeft aan dat er bij Hoekstra over 2017 sprake was van een positief hefboomeffect. Dit valt aan te tonen met behulp van de RTV (Rentabiliteit van het Totaal Vermogen), IVV en/of REV (Rentabiliteit van het Eigen Vermogen).

2p **30** Welke bewering ten aanzien van een positief hefboomeffect is juist? Motiveer het antwoord zonder een berekening.

- De oorzaak van een positief hefboomeffect is dat $RTV < IVV$.
- De oorzaak van een positief hefboomeffect is dat $RTV > IVV$.
- Het gevolg van een positief hefboomeffect is dat $REV < RTV$.
- Het gevolg van een positief hefboomeffect is dat $IVV > REV$.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.